

שאלון א

1. א. (1) הבעיות בלשון שבה נכתבו העיתונים הראשונים היו:
*הלשון העברית הייתה דלה, בלתי מגוונת, מליצית עם קישוטי לשון מיותרים.
*"לשון הקודש", שלא היתה שגורה בלשון היום יום.
- (2) בעיות אלה נבעו מכך, שהשימוש בלשון העברית לא היה שימוש פעיל ושוטף, העברית לא הייתה שגורה בפי המדברים בה, והשימוש בה היה בעיקר מתחום הדת.
- ב. הסיבה להתעקשות לכתוב בעברית על אף הקשיים הייתה הרצון לחדש את התרבות העברית ואת הספרות העברית ולהחיות את השפה העברית. "הם שאפו לחדש את "לשון הקודש", להרחיבה ולעשות אותה לשון חולין לצורכי יום-יום" (שורות 16-17).
2. שלושה מאפיינים שונים של הלשון העברית שהיתה נהוגה בעיתוניו של בן יהודה:
א. יסודות מלשון המקרא, מלשון החכמים, מלשון ימי הביניים ומלשון ספרות ההשכלה.
ב. לשון פשוטה ומובנת לכל שאינה לשון מליצית ובלי קישוטי לשון מיותרים.
ג. המצאות של מילים חדשות שבלעדיהן היה קושי להתבטא בלשון העברית.
ד. שימוש מועט במילים לועזיות.
3. שתי מטרות לעיתונים:
הראשונה- להציג בפני עם ישראל מידע על המתרחש במקומות שונים בעולם.
השנייה- לספר על הנעשה בארץ ישראל, על קורות היהודים בארץ ישראל על הקורה במדינות השונות ועל אירועים יומיומיים.
ב. מובאות להוכחה:
"- באותה עת עסקו העיתונים בתרגום ידיעות מעיתונות אירופה, בפרסום ידיעות מהנעשה בארץ ישראל" (שורה 35-36).

4. א. יוסף קלאוזנר תמך בפועלו של בן יהודה ובחידושי. הוא כינה את בן יהודה בתור "גאון לאומי", וסבר, כי לשונו של בן יהודה הינה לשון יפה ונמרצת. לעומתו ביאליק התנגד לדרכו של בן יהודה.
- לדעת ביאליק, יש משום פסול בשימוש מואץ ומלאכותי בחידוש מילים אותן כינה " בית חרושת של מילים חדשות".
- ראוי להדגיש, כי ביאליק ראה חשיבות להענקת משמעות חדשה למילים ישנות מאשר לחידושי מילים.
- ב. תגובת בן יהודה לביקורת כלפיו:
- לדעת בן יהודה, בזכות עיתון "הצבי" השפה הפכה להיות שגורה בפיהם של רבים אפילו בפיהם של המלגלים. כמו כן, מושגים רבים שבלתי אפשרי היה לתרגמם לפני שנים נכנסו לשפה, והם נהגים כעת לא פחות מכל שפה חיה אחרת.
5. המידע בערך מבסס את הטענה של עגנון, משום שבערך "מברשת" ניתן לראות, כי מקור המילה (=אטימולוגיה) הוא מן הלועזית (brush) ומן הערבית (מברשה). עגנון מנמק זאת באומרו שלמילים כגון "מברשת" אין יסוד ושורש בלשון הקודש.
6. (4)
7. התלמיד נדרש לכתוב את דעתו ולנמקה.
8. מטלת סיכום
- 9.
- א. סוג ההגדרות של הערך "עת" הוא על דרך הנרדפות (עת= זמן, מועד; עת= עונה, תקופה, פרק זמן).
- ב. המייחד את הריבוי של המילה "עת" שיש לה צורת רבים(עֵתִים) וגם צורת רבות (עֵתוֹת) .
- ג. תפקיד המידע הכתוב בסוגריים מרובעים בראש הערך "עת" הוא אטימולוגיה (=מקור המילה).
- ד. הרובד הלשוני של הערך "עת" הוא מקראי. הרובד הלשוני של הערך "עיתון"- עברית חדשה.

10. א. עתונאי = שם עצם עתונאי = שם תואר.

ב. 1. עתונאי 2. עתונאי

11. א 4 ב. 2

12. 1

13. משמעות המילה "מליצה" / "מליצית" = מדובר בשפה גבוהה, שנונה, לא פשוטה, מגוונת. שפה המזוהה עם הלשון המקראית ועם ביטויים מהמקורות העבריים המקובלים באותה התקופה.

14. שימוש מטפורי זה נבחר כדי לתאר את המעבר מלשון כבולה, אזוקה, שקשה להשתחרר ממנה (הלשון המקראית) אל עבר הלשון המשוחררת והמגוונת. השימוש המטפורי בא על מנת להמחיש את הרעיון, שהשפה היתה סגורה ובלתי ניתנת לשינויים, כדוגמת אסיר הנמצא בבית סוהר, ואינו יכול להשתחרר מכבליו.